

Sperăm s-o revedem pe tânăra pianistă în contextul vieții culturale bucureștene, explorând noi orizonturi stilistice la fel de pline de culoare.

Loredana BALTAZAR

Palimpsest stilistic I Ensemble für neue musik Zürich

Recenta ediție a Săptămânii Muzicii Contemporane a reconfirmat valabilitatea unor idei ca cele exprimate cu decenii în urmă, de un Stockhausen: "a nu te limita la un anumit stil", pentru a nu risca să devii manierist; de un Klaus Huber, care își motiva apelul la *cităte* din muzica trecutului, prin plăcerea de a le transpune "într-un alt context", care "să se refere strict la prezent"; sau de un Alois

Zimmermann, în opinia caruia *stilul* a devenit de mult un "anacronism", atâta vreme cât în conștiința noastră trăiesc într-o perfectă *simultaneitate* tradiții și limbaje diferite, din toate timpurile și epocile.

Cele 22 de concerte, spectacole și recitaluri incluse în programele SMC au stat așadar, sub semnul *pluralismului* și al *eterogeneității*, al palimpsestelor stilistice. Printre ele,

Ansamblul de muzică nouă din Zürich, ai cărui membri – Hans-Peter Frehner – flaute, Manfred Spitaler – clarinete, Viktor Müller – pian, Urs Bumbacher – vioară, Nicola Romano – violoncel – se ghidează "după o concepție unică" în alcătuirea repertoriului, "ce permite deschiderea către o *largă paletă stilistică*."

Piesele *Ohne Titel* (*Fără titlu*) – un Trio pentru flaut, clarinet, vioară de Lukas Langloz, *Tastenspiel* (*Jocul clapelor*) pentru pian solo de Ștefan Niculescu, *Sieben Entretien* (*Șapte dialoguri*) pentru flaut, clarinet, vioară, pian de Bruno Stöckli și *Between Tides* (*Între fluxuri*) pentru vioară, violoncel și pian de Toru Takemitsu au probat tendința autorilor de a re-formula crâmpoie din istoria limbajelor componistice, cu un accent special pe cele de sorginte clasică.

Langloz de pildă preferă "transpozițiile" limbajului bachian și, în genere, pe ale celui preclasic, pe care însă le învăluie sau le diseminează în structuri modale or în reverberații concentrice produse de fenomenul rezonanței naturale a sunetelor. Compozitorul elvețian mizează intens pe varietatea ritmico-timbrală a celor trei instrumente, dar și pe balansul alternativ între starea de transparență volatilă și dinamica lor învolburată. Lukas Langloz e captivat de culorile timbrale, ce par să *con-sune* cu propria-i "necesitate interioară". Este și motivul pentru care le-a prelungit reverberațiile într-o partitură, a cărei durată excesivă rscă însă să devină monotonă pentru auditori.

Plasată în zona unei *temporalități psihologice*, instabile și contrastante prin definiție, piesa maestrului Ștefan Niculescu (datată 1968) e alcătuită din goluri și plinuri, din de-construcții și re-construcții acordice, în spiritul principiului alchimic *solve e coagula* – dizolvă și coagulează -, sau în acela al *coincidenței* contrariilor, constituindu-se într-un veritabil *nucleu stilistic* a ceea ce avea să devină, în timp, opera sa. Pornind de la un sunet acut, aproape răzleț și insignifiant, dar de o consistență atomică, muzica se creează pe sine din acumulări progresive de materie compactă și din hiatus-uri, din puncte fixe de reper și explozarea lor în imprevizibile jerbe sonore, dând naștere la tot atâtea stări de calm și neliniște - ceea ce pianistul formației elvețiene, Viktor Müller a înțeles perfect, redând amploarea și adâncimea muzicii.

Ștefan Niculescu tatonează esențele, când cu aplomb și duritate, când cu maximă delicatețe, când cu porniri iconoclaste, când cu pioasă venerație, sfârșind prin a investi sunetele cu efecte de clopote, amintind *Carillon-ul nocturne* al lui Enescu și prefigurându-le totodată pe cele devenite consubstanțiale ultimei sale lucrări vocal-simfonice, *Un Recviem românesc*.

Și, dacă până acum, referințele la unele limbaje tradiționale erau doar aluzive, în partitura lui Bruno Stöckli *intertextualitatea* e asumată încă din titlurile celor 7 impresii fugitive: 1. *Toccatonaise*, "cu J.S. Bach" – un contrapunct ritmico-timbral, *fărămișat* însă în spirit pointillist webernian; 2. "*Cu Ceaikovski*" – o buclă în timp, de un lirism sentimental, ca cel al cântecelor populare rusești transpuse de însuși compozitorul romantic pentru pian la 4 mâini; 3. "*Studiu de încălzire / Czerny la eșafod*" – un insert percutant cu formule ritmice miniaturale, înaintea inspiratei melodii, repetitiv-circulare, re-editând ingenios atmosfera unei *Ecossaise* (nr. 4), "adesea întâlnită în muzica lui Franz Schubert"; apoi, 5. Schubert II, "ce se limitează la expunerea unor cvintete cu corn"; 6. *Fantezia pe Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La*, unde autorul își amintește de muzica pentru viginal a renașcentistului englez William Byrd și, în fine, 7. *Choral* – o revenire la stilul bachian în care sunt încorporate acorduri placate, unisonuri ritmice și ecouri transfigurate ale acestora, provenite din lucrarea *Hyperprism* a lui Edgar Varèse. Bruno Stöckli sfidează caracterul utopic al unor astfel de asocieri considerate ca divergente, mărturisindu-și, în felul său, inventiv și concis, admirația pentru "spiritul unei tradiții valoroase certe".

Compozitorul japonez Toru Takemitsu e atras în egală măsură de pictură, poezie, teatru și film, dar și de *colaje*, pe care le utilizează în lucrările sale încă din anii de formare (1950). Titlul partiturii interpretată Joi, 25 Mai 2006, de către Ansamblul din Zürich – *Între fluxuri* – mi se pare sugestiv pentru pendularea permanentă a muzicii, între trei dintre “țărurile” stilistice europene: *clasicismul*, de extracție brahmsiană, *impresionismul francez* – via César Franck - și *expresionismul* – ca reminiscență schönbergiană, a *Noptii transfigurate* de exemplu (Schönberg fiind unul dintre inspiratorii lui Takemitsu, alături de Alban Berg). În orice caz, toate aceste fluxuri-refluxuri sonore, sunt ritmate cu multă finețe și simț al proporției, aproape pictural, de către autorul japonez.

Artiști versați în interpretarea muzicii noi, instrumentiștii elvețieni – reuniți în ansamblul din Zürich încă din 1985 – sesizează cu acuitate infailibilă sensul și nuanțele infinitesimale ale fiecărui demers componistic, făcându-l accesibil și captivant pentru auditori.

Despina PETECEL THEODORU

GAME

La data de 25 mai 2006, Sala „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică din București a găzduit, în cadrul celei de-a XVI-a ediții anuale a Festivalului „Săptămâna muzicii contemporane” (București, 24-31 mai 2006) unul

din momentele scenice cele mai valoroase și îndelung așteptate: concertul susținut de **Ansamblul „GAME”** al U.N.M.B. Conducător **conf. univ. dr. Alexandru Matei**, ansamblul GAME are deja o experiență ce depășește hotarele unui deceniu, pe parcursul căreia a promovat constant atât creația „clasicizată” specifică

grupurilor de percuționiști, cât și o seamă de prime audiții ale multor lucrări contemporane. În cele peste o sută de concerte, ansamblul a abordat și direcții interpretative marcate de o puternică originalitate precum muzica bizantină, muzica „latino” și spectacolele „happening”.